

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 172/2017-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. marca 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná konateľka a advokátka [REDACTED], [REDACTED], pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava V č. k. 6 C 188/2016-129 zo 17. januára 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. februára 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané

porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 C 188/2016-129 zo 17. januára 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na okresnom súde domáha proti žalovanému [REDAKOVANÉ] ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 €. Okresný súd 6. septembra 2016 vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu o ochrane osobnosti spojenú s náhradou nemajetkovej ujmy vo výške 366 €. Sťažovateľka podaním z 20. septembra 2016 požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov, okresný súd však napadnutým uznesením sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. Ako sťažovateľka uvádza, svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že *„žalobkyňa je v konaní zastúpená advokátskou kanceláriou, pričom z predloženého plnomocenstva nevyplýva, že sa jedná o bezodplatnú formu zastupovania, alebo že by bol právny zástupca určený podľa osobitného zákona (zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, pozn.). Z týchto dôvodov súd predpokladá, že žalobkyňa disponuje prostriedkami na úhradu trov právneho zastúpenia a teda aj súdnych poplatkov.“*

3. V tomto postupe okresného súdu vidí sťažovateľka porušenie svojich označených práv a zastáva názor, že predpoklad okresného súdu o tom, že *„sťažovateľka má vytvorenú dostatočnú rezervu na úhradu trov, odporuje objektívnym skutočnostiam vyplývajúcim zo žiadosti sťažovateľky, vychádza z nepodložených domnienok je v rozpore so zákonom“*. Dôvodí, že *„odmena za zastupovanie môže byť dohodnutá rôznym spôsobom, s rôznou splatnosťou a závisieť od rôznych okolností, ktoré sú predmetom obchodného tajomstva. ... Pokiaľ našla s advokátom taký spôsob spolupráce, ktorý je pre obe strany schodný, nemôže to zakladať domnienky, ani konkrétne kroky súdu vedúce k diskriminovaniu sťažovateľky v konaní pred súdom. ... Samotná skutočnosť zastúpenia advokátom je realizáciou ústavne*

garantovaného práva. Nie je právom súdu nanútiť sťažovateľke, aby si zabezpečila pomoc prostredníctvom štátnej organizácie Centrum právnej pomoci, resp. zaviesť prax automaticky priznávajúcu právo na oslobodenie tým, ktorých zastupuje táto organizácia a upierať ho ostatným. Takáto interpretácia zákona nie je v súlade s Ústavou, sťažovateľku významne poškodzuje, diskriminuje a zasahuje do jej práva na právnu pomoc, rovnosť v konaní pred súdom a prístup k súdnej ochrane celkovo.“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vydal tento nálež:

„1. Okresný súd Bratislava V rozhodnutím č. 6 C/188/2016-129 zo dňa 17.01.2017 porušil právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresný súd Bratislava V rozhodnutím č. 6 C/188/2016-129 zo dňa 17.01.2017 porušil právo sťažovateľa na právnu pomoc a rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 2, 3 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutie Okresného súdu Bratislava V č. 6 C/188/2016-129 zo dňa 17.01.2017 a vracia mu vec na ďalšie konanie.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 364,42 EUR, ktorú je porušovateľ povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu [REDACTED] do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

5. Podaním doručeným ústavnému súdu 6. marca 2017 sťažovateľka požiadala o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia dôvodiac zabránením „procesným komplikáciám v prípade úspechu sťažnosti, najmä potrebe zrušenia ďalších nadväzujúcich rozhodnutí súdu a s tým súvisiacim preťahom v konaní“.

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05, I. ÚS 264/2011). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti

alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

11. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, ku ktorému malo dôjsť uznesením č. k. 6 C 188/2016-129 zo 17. januára 2017, ktorým okresný súd rozhodol o nepriznaní oslobodenia žalobkyne od súdnych poplatkov.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

13. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. V zmysle čl. 47 ods. 3 sú si všetci účastníci v konaní rovní.

14. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

15. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy

o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania, resp. strane sporu sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

16. Právo na súdnu ochranu však nie je absolútne. V záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napr. spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom ustanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a taktiež zaplatenie súdneho poplatku podľa ustanovení príslušného zákona.

17. Uloženie poplatkovej povinnosti v civilných sporových veciach nemožno samo osebe považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy ani s právom na prístup k súdu chráneným v čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Tolstoy-Miloslavsky proti Spojenému kráľovstvu, 1995, resp. Kreuz proti Poľsku, 2001).

18. Výklad a aplikácia ustanovení Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ako aj ustanovení ďalších zákonných predpisov upravujúcich podmienky prístupu k súdnej ochrane zo strany všeobecných súdov však musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (obdobne IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 209/05).

19. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd nesprávne vyhodnotil jej pomery vo vzťahu k reálnej možnosti úhrady súdneho poplatku za podanú žalobu vo výške 366 €,

a preto vidí v jeho rozhodnutí o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov porušenie svojich práv. *Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka od ústavného súdu očakáva prehodnotenie záveru, ku ktorému dospel okresný súd v otázke naplnenia predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov.*

20. Podľa § 254 ods. 1 a 2 CSP súd na návrh prizná oslobodenie od súdneho poplatku, ak to odôvodňujú pomery strany. Priznané oslobodenie od súdneho poplatku súd kedykoľvek počas konania odníme, a to i so spätnou účinnosťou, ak sa do právoplatného skončenia konania preukáže, že pomery strany neodôvodňujú alebo neodôvodňovali oslobodenie od súdneho poplatku.

21. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že samotné nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku ešte nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (II. ÚS 142/04).

22. V tejto súvislosti sa žiada pripomenúť, že ústavný súd nepredstavuje opravnú inštanciu všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci všeobecného súdu by bola opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

23. Z uvedených dôvodov rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok môže dotknúť niektorej zo strán sporu, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa (III. ÚS 712/2014, podobne rozhodnutie Ústavného súdu Českej

republiky sp. zn. III. ÚS 788/2009). Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom.

24. S ohľadom na uvedené nebolo úlohou ústavného súdu prehodnocovať správnosť právnych záverov okresného súdu týkajúcich sa dôvodov neoslobodenia od súdnych poplatkov, ale preskúmať to, či jeho závery ústavno-právne obstoja v interakcii s ich odôvodnením, v rámci ktorého bol okresný súd povinný zohľadniť a fakticky preskúmať osobné a majetkové pomery sťažovateľky.

25. Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd zistil, že túto zákonnú podmienku okresný súd vo vzťahu k sťažovateľke splnil. Podkladom pre jeho rozhodnutie bolo jednak sťažovateľkou vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov strany sporu, ako aj tomu prislúchajúce listinné dôkazy, z ktorých okresnému súdu vyplynulo, že *„žalobkyňa je nezamestnaná, od apríla roku 2013 poberá invalidný dôchodok vo výške 149,90 Eur mesačne (percentuálny pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je 55 %, pozn.), stará sa o dve nezaopatrené deti, na ktoré dostáva od bývalého manžela výživné vo výške 170,-Eur mesačne a rodinné prídavky v sume 47,04 Eur, nevlastní žiaden nehnuteľný majetok ani hnutel'né veci s hodnotou vyššou ako 750,- Eur. Býva v rodinnom dome [redacted], ktorého vlastníkmi sú rodičia žalobkyne, za bývanie platné mesačne cca 200,- Eur, za cestovné mesačne cca 112,- Eur a za lieky mesačne 20,- Eur. Aktuálne má žalobkyňa na účtoch [redacted] uložené peniaze spolu v sume 306,10 Eur.“*. Pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky okresný súd prihliadol najmä (no nielen, pozn.) na skutočnosť, že *„žalobkyňa je v konaní zastúpená advokátskou kanceláriou... je preto dôvodné predpokladať, že žalobkyňa disponuje finančnými prostriedkami na úhradu trov právneho zastúpenia a teda aj trov konania v podobe súdnych poplatkov, resp. že má vytvorenú dostatočnú finančnú rezervu“*.

26. Z obsahu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že okresný súd svoje rozhodnutie primerane odôvodnil, pričom v zásade vysvetlil, na akých skutočnostiach založil svoj záver o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Skutočnosť, že sťažovateľka je v konaní zastúpená advokátskou kanceláriou, nebola sama osebe tou okolnosťou, ktorá viedla okresný súd k danému rozhodnutiu, ale jednou z viacerých, na ktoré pri rozhodovaní prihliadal. Rozhodnutie okresného súdu tak nemožno považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Spôsob posúdenia (ne)naplnenia predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov sa ústavnému súdu javí ako danej situácii primeraný. Okrem toho ústavný súd poznamenáva, že v danom prípade ide o rozhodnutie, ktoré aj z hľadiska intenzity zásahu do majetkovej sféry sťažovateľky (súdny poplatok predstavuje sumu 366 €) nemožno hodnotiť ako popretie princípu všeobecnej spravodlivosti, ktorá by mohla za iných okolností zakladať dôvod na jeho hodnotenie ako arbitrárneho rozhodnutia.

27. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu na spochybnenie právnych záverov okresného súdu vyjadrených v napadnutom uznesení, keďže konal v medziach svojej právomoci, pričom aj relevantné ustanovenia účinného procesného kódexu interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom. Možno teda zhrnúť, že závery okresného súdu vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a ústavne akceptovateľné.

28. Skutočnosť, že rozhodnutie okresného súdu sa nezhoduje s predstavou sťažovateľky, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

29. Keďže predbežné prerokovanie sťažnosti sťažovateľky vylúčilo možnosť dospieť po meritórnom prerokovaní jej návrhu k pozitívnemu nálezu o porušení jej označených

práv, ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, tak ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

30. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených vrátane jej návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2017